Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

Географічний
(назва інституту / факультету)

Кафедра ***фізичної географії, геоморфології та палеогеографії***
(назва кафедри)

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан географічного факультету
Мирослав ЗАЯЧУК
"31" серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Правове регулювання природокористування та просторове планування територій»
(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова
(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма **Геомоніторинг і геоконсалтинг**
(назва програми)

Спеціальність Е4 Науки про Землю
(вказати: код, назва)

Галузь знань Е Природничі науки, математика і статистика
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти другий магістерський
(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Географічний
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «*Правове регулювання природокористування та просторове планування територій*» складена

(назва навчальної дисципліни)

відповідно до освітньо-професійної програми Геомоніторинг і геоконсалтинг, Е4 Науки про Землю, Е Природничі науки, математика і статистика, 25.05.2026

(назва освітньо-професійної програми, код та назва спеціальності, галузь знань: шифр та назва; дата останнього затвердження або внесення змін)

Розробники: *Струтинська-Струк Людмила Владиславівна, к. ю. н., доц. кафедри публічного права юридичного факультету;*
Добинда Ірина Петрівна, к. геогр. н., доцент, асистент кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Викладач (чі), що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:
Струтинська-Струк Людмила Владиславівна, к. ю. н., доц. кафедри публічного права юридичного факультету;
Добинда Ірина Петрівна, к. геогр. н., доцент, асистент кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Погоджено з гарантом ОПП _____ **Сергій КИРИЛЮК**

Затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії
протокол № 1 від "31" серпня 2026 року

Завідувач кафедри _____ **Дарія ХОЛЯВЧУК**

(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою інституту / факультету
протокол № 1 від "31" серпня 2026 року

Голова методичної ради інституту / факультету _____ **Наталя АНДРУСЯК**

(підпис) (прізвище та ініціали)

Мета навчальної дисципліни *«Правове регулювання природокористування та просторове планування територій»* є формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння правових, географічних і геоінформаційних засад регулювання природокористування та просторового розвитку територій, а також набуття практичних навичок комплексного геопросторового аналізу, геомоніторингу, виявлення конфліктів природокористування й геоекологічних ризиків, оцінювання територіальних обмежень та підготовки науково обґрунтованих геоконсалтингових рекомендацій щодо оптимізації використання природних ресурсів і сталого просторового розвитку територій.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

1. Сформувати знання про правові засади природокористування та систему нормативно-правового регулювання використання, охорони і відтворення природних ресурсів та територій.
2. Розкрити особливості правового режиму земельних, водних, лісових, мінерально-сировинних та інших природних ресурсів, а також територій і об'єктів природно-заповідного фонду.
3. Ознайомити з правовими механізмами обмеження та регулювання господарської діяльності, зокрема у сфері охорони довкілля, оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки.
4. Сформувати розуміння теоретико-методологічних засад просторового планування територій та ролі географічного й геосистемного підходів у прийнятті управлінських рішень.
5. Навчити здійснювати комплексний геопросторовий аналіз територій з урахуванням природних умов, ресурсного потенціалу, сучасної структури природокористування, екологічних обмежень та соціально-економічних потреб.
6. Сформувати навички використання геомоніторингу, геоінформаційних систем і даних дистанційного зондування Землі для дослідження сучасного стану та динаміки геосистем і природно-антропогенних територій.
7. Сформувати вміння оцінювати геоекологічні ризики та просторову вразливість територій, зокрема пов'язані з небезпечними природними й природно-антропогенними процесами та зміною клімату.
8. Розвинути навички багатокритеріального просторового аналізу та геоінформаційного моделювання для обґрунтування оптимальних напрямів використання й розвитку територій.
9. Сформувати здатність розробляти пропозиції щодо адаптації територій до сучасних екологічних і кліматичних викликів, застосовуючи принципи сталого розвитку та природоорієнтовані рішення.
10. Навчити готувати геоконсалтингові висновки та рекомендації на основі комплексного аналізу просторових даних для потреб органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання та інших зацікавлених сторін.
11. Сформувати здатність інтегрувати правові, географічні, екологічні та геоінформаційні підходи у процесі оцінювання територій і прийняття обґрунтованих рішень щодо їхнього раціонального природокористування та просторового розвитку.

Пререквізити. Для успішного опанування навчальної дисципліни здобувачі повинні мати базові знання з геосистемного аналізу, геоекології, охорони природи та природокористування, георизиків, геоінформаційних систем і технологій, картографії та геопросторового аналізу, моніторингу природного середовища, а також розуміти основні закономірності функціонування та просторової диференціації природних і природно-антропогенних систем.

Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни **«Правове регулювання природокористування та просторове планування територій»** у студентів повинні бути сформовані такі компетентності (згідно ОПП):

Загальні компетентності:

- ЗК01. Здатність до адаптації і дії в новій ситуації;
- ЗК02. Вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми;
- ЗК03. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- ЗК04. Здатність працювати в міжнародному контексті;
- ЗК05. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- СК06. Розуміння необхідності дотримання норм авторського і суміжних прав інтелектуальної власності; сприйняття державної та міжнародної систем правової охорони інтелектуальної власності;
- СК07. Знання сучасних засад природокористування, взаємодії природи і суспільства із застосуванням раціонального використання природних ресурсів, екологічних аспектів та основ природоохоронного законодавства;
- СК10. Здатність застосовувати знання і необхідні практичні навички з планування, організації, мотивування, контролю та регулювання діяльності профільних підприємств і установ;
- СК11. Уміння застосовувати наукові знання і практично втілювати їх для розробки та впровадження механізмів геопланування, територіального планування, проведення моніторингу розвитку регіонів, складання стратегічних планів і програм;
- СК12. Здатність комплексно аналізувати генезис, просторово-часову динаміку природних небезпек, здійснювати ретроспективну і прогностичну оцінку небезпечних процесів, оцінювати вразливість територій і готувати науково-аналітичні висновки для органів державної, громад і суб'єктів господарювання;
- СК13. Здатність оцінювати роль антропогенних чинників у трансформації природного середовища та посиленні природних ризиків і розробляти науково обґрунтовані рекомендації для сталого управління територіями.

Програмні результати навчання на основі освітньої програми «Геомоніторинг і геоконсалтинг»:

- ПРН03. Вміти спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань, у тому числі в міжнародному контексті, в глобальному інформаційному середовищі;
- ПРН04. Розробляти, керувати та управляти проектами в науках про Землю, оцінювати і забезпечувати якість робіт;
- ПРН08. Знати основні принципи управління підприємств сфери природокористування, їхньої організації, виробничої та організаційної структури управління;
- ПРН09. Розробляти та впроваджувати механізми територіального менеджменту, геопланування, здійснювати моніторинг регіонального розвитку, складати плани та програми;
- ПРН13. Оцінювати еколого-економічний вплив на довкілля при впровадженні інженерних заходів та проектувати природоохоронні заходи.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	9	5	150	30		30	-	90	-	іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Теми лекційних занять	**ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІЯМИ**					
Тема 1.						
Тема 2.						
Тема 3.						
Тема 4.						
Тема 5.						
Разом за ЗМ1	**75**					
Теми лекційних занять	**Змістовий модуль 2. ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ, ГЕОМОНІТОРИНГ І ГЕОКОНСАЛТИНГ**					
Тема 1. Теоретичні та методологічні засади просторового планування	**15**	**5**	5			9
Тема 2. Геосистемний підхід до просторового планування	**15**	**5**	5			9
Тема 3. Геомоніторинг як інформаційна основа управління територіями	**15**	**5**	5			9
Тема 4. Геоекологічні ризики та просторове планування. Просторове планування в умовах зміни клімату	**15**	**5**	5			9
Тема 5. Геоконсалтинг у системі управління та	**15**	**5**	5			9

просторового розвитку територій						
Разом за ЗМ 2	**75**	**15**	**15**			**45**
Усього годин	**150**	**14**	**26**			**80**

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	Теоретичні та методологічні засади просторового планування (*Поняття території та простору в географічних дослідженнях; Просторовий розвиток територій; Просторове планування як інструмент управління територіями; Основні принципи сталого просторового розвитку; Географічні передумови планування територій*)
7.	Геосистемний підхід до просторового планування (*Геосистеми як основа територіального аналізу; Природні передумови господарського освоєння; Ландшафтна структура території; Стійкість і вразливість геосистем; Природно-ресурсний потенціал; Екологічна ємність території; Антропогенне навантаження*)
8.	Геомоніторинг як інформаційна основа управління територіями (*Поняття геомоніторингу; Система показників стану територій; Моніторинг природних компонентів; Моніторинг землекористування; Моніторинг змін ландшафтів; Виявлення деградаційних процесів; Використання даних дистанційного зондування Землі; Геоінформаційні системи у моніторингу територій*)
9.	Геоекологічні ризики та просторове планування. Просторове планування в умовах зміни клімату (*Природні та природно-антропогенні ризики; Просторова диференціація георизиків; Вплив зміни клімату на територіальний розвиток; Кліматичні ризики; Адаптація територіальних громад; Зелена та блакитна інфраструктура; Просторові рішення для зменшення кліматичних ризиків*)
10.	Геоконсалтинг у системі управління та просторового розвитку територій (*Сутність геоконсалтингу; Географічна експертиза територій; Аналіз просторових даних для прийняття управлінських рішень; Геоконсалтинг для територіальних громад; Геоконсалтинг у природокористуванні; Підготовка аналітичних карт, висновків і рекомендацій*)

Теми (ключові завдання) семінарських занять

№	Назва теми
1	
2	
3	Геоінформаційний аналіз сучасної структури природокористування

	території засобами QGIS (3 год./ 5 балів) 1. Обрати територію дослідження. Завантажити та підготувати просторові дані: ● межі території; ● водні об'єкти; ● населені пункти; ● дорожню мережу; ● земний покрив або землекористування; ● лісові території; ● природоохоронні території. 2. Створити тематичну карту сучасного природокористування. 3. Визначити площу основних типів землекористування. 4. Здійснити просторовий аналіз співвідношення: ● природних територій; ● сільськогосподарських земель; ● забудованих територій; ● водних об'єктів; ● територій природоохоронного призначення. 5. Виявити території з найбільш інтенсивним антропогенним навантаженням. 6. Оцінити загальну структуру природокористування.
4	Розроблення рекомендацій щодо просторової оптимізації природокористування території (3 год./ 2 бали) 1. Оцінити сучасну структуру використання території та визначити проблемні території. 2. Виявити нераціональні або конфліктні види природокористування. Враховуючи: ● природно-ресурсний потенціал; ● правові обмеження; ● екологічні ризики; ● сучасне антропогенне навантаження. 3. Виділити території, придатні для: ● природоохоронного використання; ● рекреації; ● сільського господарства; ● розвитку інфраструктури; ● інших видів господарської діяльності. 4. Запропонувати **модель оптимізації просторової структури природокористування**. 5. Обґрунтувати рекомендації для органів управління територією.
5	Проект «Геоконсалтингове обґрунтування просторового розвитку та оптимізації природокористування території» (3 год. / 2 бали)

Самостійна робота студента

Самостійна робота здобувачів вищої освіти дозволяє студентам самостійно повторювати і глибше розуміти матеріал, який був розглянутий на лекціях та семінарських заняттях, а також самостійно опрацьовувати ті питання, які на лекціях відводяться на самостійне опрацювання.

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
1			
2			
3			
4			
5			
6	Теоретичні та методологічні засади просторового планування	Порівняйте поняття території та простору та опишіть засади просторового планування. (опитування, обговорення в групі)	3
7	Геосистемний підхід до просторового планування	Опишіть сутність геосистемного підходу з метою просторового планування (опитування, обговорення в групі)	3
8	Геомоніторинг як інформаційна основа управління територіями	Охарактеризуйте систему моніторингу в Україні та геомоніторинг (опитування, обговорення в групі)	3
9	Геоекологічні ризики та просторове планування. Просторове планування в умовах зміни клімату	Опишіть геоекологічні ризики та їхню просторову організацію. Дайте оцінку просторовому плануванню в умовах зміни клімату (опитування, обговорення в групі)	3
10	Геоконсалтинг у системі управління та просторового розвитку територій	Поясніть суть геоконсалтингу та його вплив на розвиток територій (опитування, обговорення в групі)	3

Методи навчання

Під час викладання курсу «Геомоніторинг і геоконсалтинг» залучається низка освітніх технологій, зокрема, інформаційно-комп'ютерні технології, інтерактивні заняття (заняття дискусійна група, заняття з навчанням одних студентів іншими), інтегровані заняття.

Методи формування знань студентів: розповідь, пояснення, ілюстрація, проблемний виклад, частково-пошукові та дослідницькі методи, презентації, бесіди і дискусії, спрямовані на активізацію і стимулювання навчально-пізнавальної діяльності студентів. Методи формування практичних умінь і навичок: робота з картами, ГІС-забезпеченням, атласами, розробка схем, таблиць, складання словника, аналіз джерельної бази, практичне виконання вправ.

Система контролю та оцінювання

Навчальні досягнення студентів із дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості

модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни, за умови, що кожна тема повинна бути здана хоча би на мінімальну оцінку. Роботи, які здаються невчасно без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).

При оцінювання та контролю знань з дисципліни «Менеджмент ризиків» рекомендується використовувати таки методи і форми контролю:

1. Для контролю засвоєння лекційного матеріалу: письмові модульні контрольні роботи; поточне тестування; оцінка за індивідуальне навчальне завдання; підсумковий усний екзамен (залік).

2. Для контролю і оцінювання семінарських робіт: практична перевірка і оцінювання кожної роботи.

3.Додатково : звіти, реферати, проєкти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; поточний та підсумковий тестовий контроль; залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- контрольні роботи.

Облік успішності за формами поточного контролю знань за двома модулями в межах академічних груп проводиться за такими видами роботи студента:

- комп’ютерне тестування,
- письмове визначення основних понять,
- контрольні роботи, самостійні роботи,

виконання усіх семінарських робіт.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

При вивченні дисципліни ««Геомоніторинг і геоконсалтинг»» рекомендується використовувати таки методи і форми контролю:

1. Для контролю засвоєння лекційного матеріалу: письмові модульні контрольні роботи; поточне тестування; оцінка за індивідуальне навчальне завдання; підсумковий усний екзамен (залік).

2. Для контролю і оцінювання семінарських робіт: практична перевірка і оцінювання кожної практичної роботи.

3.Додатково : звіти, реферати, проєкти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; поточний та підсумковий тестовий контроль; іспит.

З навчальної дисципліни навчальним планом передбачена форма контролю – **письмовий іспит.**

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських та інших видів занять, написання модульних робіт, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (**іспиту**).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – **20**; 2 модуль – **20** балів; практичний модуль – **20**.

Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну, з якої складається залік, виводиться із суми балів поточного контролю за модулями (до 60 балів) та модуля-контролю (іспиту) – до 40 балів. Відповідно до вимог Болонської угоди проводиться місцева (національна) шкала визначення оцінок і шкала ECTS. Для їх порівняння використовується вищенаведена таблиця.

Студент, який не отримав позитивні оцінки за підсумками роботи над кожним модулем, вважається не атестованим та не допускається до складання іспиту. Допущеним до складання іспиту студент може бути лише у разі відпрацювання всього матеріалу, передбаченого навчальним планом у повному обсязі, або тієї частини навчального матеріалу, за який отримано незадовільну оцінку, або за яким він не атестований.

Поточне оцінювання (*аудиторна та самостійна робота*)											Кількість балів (іспит)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2					Практичний модуль		
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	20	40	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4			

Примітка: самостійна робота оцінюється під час модульної роботи і оцінюється у 0,5 бала

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	**Оцінка за шкалою ECTS**	
	Оцінка (бали)	**Пояснення за розширеною шкалою**
Відмінно	A (90-100)	**«Відмінно»**
Добре	B (80-89)	**«Дуже добре»**
	C (70-79)	**«Добре»**
Задовільно	D (60-69)	**«Задовільно»**
	E (50-59)	**«Достатньо»**
Незадовільно	FX (35-49)	**«Незадовільно»** з можливістю повторного складання
	F (1-34)	**(«Незадовільно»)** з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ Й КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

1. Що таке просторове планування територій та які його основні завдання?
2. Які основні принципи сталого просторового розвитку територій?
3. У чому полягає значення географічного та геосистемного підходів у просторовому плануванні?
4. Які природні чинники необхідно враховувати під час просторового планування та визначення напрямів використання території?
5. Що таке природно-ресурсний потенціал території та як він впливає на її просторовий розвиток?
6. Що таке геомоніторинг та яку роль він відіграє в інформаційному забезпеченні управління територіями?
7. Які основні показники можуть використовуватися для оцінювання стану та динаміки природних і природно-антропогенних геосистем?
8. Яке значення мають геоінформаційні системи та дані дистанційного зондування Землі для аналізу й моніторингу територій?
9. Яким чином можна використовувати різночасові геопросторові дані для виявлення змін у структурі землекористування та природокористування?
10. Які основні етапи геоінформаційного аналізу сучасної структури природокористування території?
11. Що таке просторовий конфлікт природокористування та які основні причини його виникнення?
12. Які види природокористування можуть вступати у просторові конфлікти та як їх можна виявляти?
13. Які етапи комплексного аналізу просторового конфлікту природокористування?
14. Що таке геоекологічний ризик та які чинники визначають його просторове поширення?
15. Що розуміють під просторовою вразливістю території та які показники можуть використовуватися для її оцінювання?
16. Яким чином результати геомоніторингу можуть використовуватися для прогнозування, попередження та зниження геоекологічних ризиків?
17. Як зміна клімату впливає на просторовий розвиток територій та які адаптаційні заходи можуть бути враховані під час їх планування?
18. Які підходи та критерії можуть застосовуватися для оптимізації структури природокористування території?
19. У чому полягає сутність геоконсалтингу та які види географічної інформації використовуються для підготовки геоконсалтингових рекомендацій?
20. Які етапи підготовки комплексного геоконсалтингового висновку щодо оптимізації природокористування та просторового розвитку території?

Зарахування результатів неформальної освіти

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №16 від 25 листопада 2024 року)» (https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf) допускається зарахування навчальних елементів, а також отримання додаткових балів за результатами неформальної освіти:

– проходження безкоштовних навчальних тренінгів (вебінарів, семінарів), що проводяться на низці українських фахових платформ, за умови отримання безкоштовного сертифікату.

Результати зараховуються лише для відповідних тем лекційних і семінарських занять, практичних і лабораторних завдань даної навчальної дисципліни у кількості балів, що виділяються на цей навчальний елемент.

Рекомендована література

Основна

1. Головко, А. Л. (2021). Теоретико-правові засади природоохоронної діяльності. Theoretical and legal bases of environmental activities.
2. Даценко, Л. М., Тітова, С. В., & Дубницька, М. В. (2025). *Просторове планування та організація розвитку територій: навчальний посібник*. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка. 212 с.
3. Зубик, А. І. (2021). *ГІС в урбаністиці та просторовому плануванні: навчальний посібник*. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 580 с.
4. Третяк, А. М., Третяк, В. М., Прядка, Т. М., & Третяк, Н. А. (2021). *Територіально-просторове планування: базові засади теорії, методології, практики: монографія*. Біла Церква. 142 с.
5. Іщук, О. О., Коржнев, М. М., & Кошляков, О. Є. (2003). *Просторовий аналіз в ГІС: навчальний посібник*. Київ: ВПЦ «Київський університет». 195 с.
6.) Третяк, А. М., Третяк, В. М., Прядка, Т. М., & Третяк, Н. А. (2021). *Територіально-просторове планування: базові засади теорії, методології, практики: монографія*. Біла Церква: ТОВ «Білоцерківдрук». 142 с..

Допоміжна

1. Food and Agriculture Organization of the United Nations. (1993). *Guidelines for land-use planning* (FAO Development Series No. 1). Rome: FAO. https://www.fao.org/4/t0715e/t0715e00.htm?utm_source=chatgpt.com
2. UN-Habitat. (2018). *International guidelines on urban and territorial planning (IG-UTP) handbook*. Nairobi: UN-Habitat. 56 p. https://unhabitat.org/international-guidelines-on-urban-and-territorial-planning-ig-utp-handbook?utm_source=chatgpt.com
3. Metternicht, G. (2018). *Land use and spatial planning: Enabling sustainable management of land resources*. Springer.
4. Adams, V. M., Álvarez-Romero, J. G., Capon, S. J., Crowley, G. M., Dale, A. P., Kennard, M. J., ... & Pressey, R. L. (2017). Making time for space: The critical role of spatial planning in adapting natural resource management to climate change. *Environmental Science & Policy*, *74*, 57-67.
5. Gomes, E., Costa, E. M. D., & Abrantes, P. (2024). Spatial planning and land-use management. *Land*, *13*(1), 94.
6. Хумарова, Н. І., & Петрушенко, М. М. (Наук. ред.). (2026). *Управління природними активами на засадах блакитного зростання: монографія*. Академперіодика. 412 с.
7. Добинда, І. (2022). Сучасний стан та перспективи природно-заповідного фонду Володимирського району Волинської області. *Науковий вісник Чернівецького університету: Географія, 839*, 82–90. https://doi.org/10.31861/geo.2022.839.82-90
8. Добинда І. (2025). Охорона природи як форма неутилітарного природокористування (на прикладі Володимирського району Волинської області). *Науковий вісник Чернівецького університету: Географія, 854*, 232–240.
9. Маєвський, В. В., Холявчук, Д. І., Кирилюк, С. М., Поп'юк, Я. А., & Добинда, І. П. (2026). Просторове моделювання лавинної небезпеки Боржавського гірського масиву засобами QGIS. *Український журнал природничих наук, (16)*, 116–128. https://doi.org/10.32782/naturaljournal.16.2026.10
10. Добинда, І. (2026). Ландшафтна репрезентативність локальної мережі природно-заповідного фонду Поромівської громади Володимирського району. *Науковий вісник Чернівецького університету: Географія, 857*, 137–146. https://doi.org/10.31861/geo.2026.857.137-146

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». (1991). *Верховна Рада України*. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12
2. Земельний кодекс України. (2001). *Верховна Рада України*. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14
3. Водний кодекс України. (1995). *Верховна Рада України*. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80
4. Лісовий кодекс України. (1994). *Верховна Рада України*. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12
5. Кодекс України про надра. (1994). *Верховна Рада України*. https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/l18971z1
6. Закон України «Про природно-заповідний фонд України». (1992). *Верховна Рада України*. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12
7. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля». (2017). *Верховна Рада України*. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19
8. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». (2018). *Верховна Рада України*. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19
9. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності». (2011). *Верховна Рада України*. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Питання плагіату та академічної доброчесності регламентуються ЗУ «Про вищу освіту» та локально-правовими актами ЗВО:

- *Положенням про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича* https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/;
- *Політикою використання штучного інтелекту у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича* https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenymy-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yuriia-fedkovycha/
- *«Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»* https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/ .

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- *допускається за умови* дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- *не допускається* використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- *додаткові обмеження чи вимоги* щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.

  Студенти несуть **особисту** відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентові/ці за виконане завдання, скасовуються. Повторна

практика недоброчесності може призвести до анулювання всіх нарахованих за курс балів.